

NASJONALT RÅD FOR PRIORITERING

I HELSE- OG OMSORGSTJENESTEN

VIGNETT

Møtesaksnummer	■ 6/16-1
Saksnummer	■ 15/00269
Dato	■ 15. desember 2015
Forslagsstiller	■ Yngve Aspevik Hareide, privatperson
Kontaktperson	■ Elida Rønnaug Hole Wirkola
Mandatpunkt	■ Spørsmål knyttet til om det utvikler seg eventuelle uakseptable forskjeller i likeverdig tilgang til helse- og omsorgstjenester.
Sak	■ Tannhelsen i den voksne befolkningen

■ **Bakgrunn for forslaget/kort introduksjon til temaet:**

Forslagstiller ønsker å få belyst følgende problemstillinger:

- 1.Vet man hvordan det står til med tannhelsen i Norges befolkning over 20 år?
- 2.Er det mange som lider av dårlig tannhelse som en konsekvens av at det i hovedsak er lagt opp til egenbetaling i tannhelsetjenesten?

En rapport om egenvurdert tannhelse i leveårsundersøkelsen fra 2008 viser at om lag 8 prosent av befolkningen over 21 år i hele landet anser sin tannhelse som dårlig eller svært dårlig. Denne prosenten varierer noe med geografi og er høyest i Nord-Norge (11 prosent). Prosenten stiger også ved økende alder, og lav inntekt/utdanning.ⁱ Vi har imidlertid per i dag ingen tilgjengelige data som bekrefter eller avkrefter dette.

Tannhelsetjenesten i Norge består av en offentlig sektor, organisert inn under fylkeskommunene, som yter tannhelsetjenester til deler av befolkningenⁱⁱ etter lov om tannhelsetjenesten, og en privat sektor som tilbyr tannhelsetjenester til den øvrige befolkningen. Personer med gitte lidelser og/eller sykdomstilstander i munnhulen kan få offentlig finansierte tannhelsetjenester etter folketrygdens regelverk. Størstedelen av tannbehandling med trygdefinansiering blir utført i privat sektorⁱⁱⁱ.

Pasientens egenbetaling for tannhelsetjenester varierer med klinikkens prisnivå og kan i en del tilfeller bli betydelig, for eksempel ved kompliserte rehabiliteringer etter behandling i spesialisthelsetjenesten. En SSB-rapport fra 2015 viser at personer med høyere inntekt er overrepresenterte blant mottakere av tannhelserefusjoner.^{iv} Man vet lite om i hvilken grad dette gjør at folk med begrensede ressurser velger *ikke* å benytte seg av tannhelsetjenester, også der de får noe av beløpet refundert.

Tannhelsetjenesten er det nest største stønadsområdet etter primærhelsetjenesten. Trygdeutbetalingene har fra 2004 til 2015 steget fra drøye 600 millioner kroner til i underkant av 2,4 milliarder kroner.

På tross av at det betales store summer over folketrygden til dette formålet vet man lite om hvilke kostnadseffektivitetsvurderinger som ligger til grunn for refusjonene. Da tannhelsetjenesten hovedsakelig er privat, er det ikke lagt opp til bruk av prioriteringskriteriene i vurderingene i samme grad som i det offentlige. Man vet også i liten grad hvorvidt det foregår overbehandling. Dette gjelder også i aldersgruppen 0-20 år som inngår i den offentlige tannhelsetjenesten.

■ **Hva er den mest sentrale problemstillingen (det prinsipielle spørsmålet) vignetten reiser**

Hva vet man om tannhelsen i den voksne befolkningen, og i hvilken grad finnes det store grupper som ikke har mulighet til å betale for nødvendig tannbehandling – også der man får refundert deler av beløpet?

■ **Hvilke pasientgruppe er berørt (tilstandens alvorlighet, antall pasienter med mer.)?**

Norges befolkning over 20 år

■ **Hvilke(n) del(er) av helse- og sosialsektoren er berørt?**

Folketrygden, fylkeskommunen

■ **Hvilke nasjonale prosesser er gjennomført/ i gang på området?**

1. Forsøksordning med orale helsetjenester i sykehus – Universitetssykehuset Nord-Norge, St. Olavs hospital, Oslo universitetssykehus og Lovisenberg diakonale sykehus.
2. Det er gjennomført et prøveprosjekt av SNOMED CT på tannhelseområdet (Kodeverk tannhelse). Videre fremdrift forventes besluttet vår 2016 (Direktoratet for e-helse).

ⁱ <http://www.ssb.no/helse/artikler-og-publikasjoner/tannhelse?fane=om>

ⁱⁱ Prioriterte grupper jf. tannhelsesloven § 1-3:

- barn og ungdom 0-18 år
- psykisk utviklingshemmede
- eldre langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie
- ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret
- andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere

ⁱⁱⁱ <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/helse--og-omsorgstjenester-i-kommunene/innsikt/tannhelse/id115300/>

^{iv} http://ssb.no/helse/artikler-og-publikasjoner/_attachment/241316?ts=15018d118co